

DATUM
2020-04-17
ERT DATUM
2020-01-27

DIARIENR
2020/15-4
ER BETECKNING
Fi2019/04199/BATOT

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Samlade åtgärder för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen (SOU 2019:59)

Statskontoret kommenterar i detta remissvar framför allt de förslag och bedömningar som är betydelsefulla utifrån ett förvaltnings- och styrningsperspektiv. Statskontorets lämnar inga synpunkter på delegationens övriga förslag.

Det bör inte införas fler övergripande mål

Statskontoret avstyrker förslaget om övergripande mål och samlad årlig uppföljning i budgetpropositionen (s. 141). Vi anser att delegationen inte tillräckligt tydligt har förklarat nyttan av att införa ett sådant mål. Att förvaltningen ska bedrivas effektivt framgår redan av bland annat myndighetsförordningen och det förvaltningspolitiska målet. Vi har även tidigare framfört att antalet riksdagsbundna mål i budgetpropositionen har ökat över tid.¹ Styrkraften för varje enskilt mål torde minska om antalet mål som regeringen ska styra mot blir alltför stort.

Vi har också noterat att antalet indikatorer som används för att mäta måluppfyllelsen har ökat samtidigt som de har blivit mer komplexa. De resultatindikatorer som delegationen föreslår ska ligga till grund för uppföljningen i budgetpropositionen kommer att innebära en ökad administrativ börda för de berörda myndigheterna. Vi anser att det är tveksamt om ytterligare mål och mer detaljerad återrapportering är det effektivaste sättet att minska de felaktiga utbetalningarna. En allt för omfattande uppföljning riskerar att ta resurser i anspråk som istället kan användas i det faktiska arbetet mot felaktiga utbetalningar och bidragsbrott.

¹ Statskontoret (2019). *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting – en analys*.

Finansdepartementets samordningsansvar behöver förtydligas

Statskontoret tillstyrker bedömningen (s. 144). Statskontoret har tidigare framfört att samordningen i Regeringskansliet behöver öka.² Samordningen av arbetet mot felaktiga utbetalningar inom Regeringskansliet kan underlättas och få ökad legitimitet genom att formaliseras i olika styrdokument.

Myndigheternas instruktioner bör kompletteras för att stärka uppgiften att motverka felaktiga utbetalningar

Statskontoret tillstyrker förslaget (s. 149). Regeringen bör vara tydlig i sin styrning av de statliga myndigheterna, företrädesvis genom förordningar som direkt riktas mot den enskilda myndigheten istället för övergripande skrivelser i t.ex. budgetpropositionen. Eftersom de sammantagna felaktiga utbetalningarna har stora statsfinansiella konsekvenser bör det vara en tydligt prioriterad uppgift för de utbetalande myndigheterna att arbeta med riskhantering och kontroller.

Myndigheter ska enligt myndighetsförordningen och förvaltningslagen samverka med varandra inom sina verksamhetsområden. Det bör därmed redan vara angeläget att samverka mellan utbetalande myndigheter som har i uppgift att motverka bidragsbrott och förhindra felaktiga utbetalningar. Statskontoret anser dock att regeringen bör överväga samma ordalydelse för uppgifter som berör flera instruktioner för att ge myndigheterna de bästa förutsättningarna för samverkan. Vi har tidigare framfört att om regeringen anser att samverkan mellan myndigheter fungerar otillfredsställande, kan den överväga att i instruktionen peka ut en myndighet som är ansvarig för att leda samordningsarbetet.³

Regeringen bör inte införa detaljerade återrapporteringskrav i regleringsbrevet

Statskontoret avstyrker förslaget (s. 157) om att införa återrapporteringskrav i regleringsbrevet. Regeringen behöver beakta kostnaden för den administrativa börda som de föreslagna återrapporteringskraven innebär för de utpekade myndigheterna. Denna kostnad finns inte beskriven eller uppskattad i konsekvensavsnittet. Statskontoret anser att de berörda myndigheternas resurser i arbetet mot felaktiga utbetalningar och bidragsbrott sannolikt kan få större effekt om de fokuseras mot att vidta konkreta åtgärder snarare än att läggas på mer detaljerad redovisning till riksdag och regering.

² Statskontoret (2016). *Utvecklad styrning – om sammanhållning och tillit i förvaltningen*.

³ Ibid.

Det är oklart om det behövs ett råd för korrekta utbetalningar

Statskontoret avstyrker förslaget (s. 170). Vi kan utifrån underlaget inte avgöra om ett råd med tillhörande kansli är det bästa sättet att organisera arbetet mot felaktiga utbetalningar. Vi konstaterar att mätning och återrapportering utgör en betydande del av det arbete som delegationen beskriver att kansliet ska utföra. Dessutom föreslår delegationen en förhållandevis omfattande dimensionering av kansliet. Huvuddelen av arbetet mot felaktiga utbetalningar måste dock utföras av myndigheterna själva. Enligt oss är ett alternativ till delegationens förslag att de berörda myndigheternas ledningar själva fördjupar den direkta samverkan i den form och omfattning de bedömer lämplig. Detta för att inte ta resurser i anspråk som kan användas i det faktiska arbetet mot felaktiga utbetalningar. I de fall ytterligare resurser behövs för att stärka denna samverkan kan regeringen överväga att tillföra det.

Om regeringen väljer att gå vidare med delegationens förslag vill vi tillägga att vi anser att det är viktigt att säkerställa att rådet har ett tydligt syfte. Rådets och kansliets uppgifter bör inte heller överlappa de uppgifter som de utbetalande eller brottsbekämpande myndigheterna har. Om inte detta säkerställs riskerar styrningen på området att bli otydlig och ineffektiv.

Det behövs bättre konsekvensanalyser av risker för felaktiga utbetalningar och överutnyttjande

Statskontoret tillstyrker bedömningen (s. 207). Vi har tidigare framfört att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över de krav som ställs på myndigheterna och kommittéväsendet i förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning och kommittéförordningen.⁴ En del i en sådan översyn skulle kunna vara att inkludera konsekvenser för välfärdssystemen. Vi anser att arbetet med konsekvensanalyser och kostnadsberäkningar över lag behöver stärkas samt att stödet för detta arbete behöver utvecklas.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Erik Nyberg och utredare Jonathan Larkeus, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Jonathan Larkeus

⁴ Statskontoret (2019). *Förvaltningspolitik i förändring – långsiktiga utvecklingstendenser och strategiska utvecklingsbehov*.